

ATVADU VĀRDI
ARHEOLOĢEI UN NUMISMĀTEI
TATJANAI BERGAI
(09.12.1944. Vladimiras apg., Krievija – 02.10.2020.
Vulverhemptona, Anglija)

Mūžībā ir devusies arheoloģe un numismāte, habilitētā vēstures doktore Tatjana Berga.

Vēl gada pirmajā pusē viņa apkopoja materiālu par monētām katalogam “Arheoloģiskie atradumi Turaidas Baznīckalna kapsētā”, iesniedza rakstu par monētu viltojumiem Valsts Ermitāžas (Sanktpēterburga, Krievija) rakstu krājumam, rediģēja savus šķirkļus topošajai “Latvijas arheoloģijas rokasgrāmatai” un centās pabeigt citus solītos darbus.

Vēl pavisam nesen svinējām viņas zinātniskajam veikumam veltītā “Arheoloģijas un etnogrāfijas” 31. laidiena izdošanu, vārdos un domās sūtījām viņai sirsnīgus vēlējumus un uzmundrinājumus uz Angliju. Turp pie savas meitas viņa bija spiesta doties vasaras vidū,

veselības stāvoklim pasliktinoties. Bet nu ir saņemta skarbā vēsts... Darbīgais mūžs ir noslēdzies.

T. Bergas dzīves aicinājums un mūža piepildījums bija nebūt ne vieglais arheologa darbs un numismātika. Zinātniece augstu novērtēja to, ka viņai bijusi iespēja mācīties aspirantūrā Valsts Ermitāžā Ļeņingradā (tagad Sanktpēterburga) un strādāt pie disertācijas ievērojamākā Rietumeiropas numismātikas speciālista, ilggadējā Valsts Ermitāžas Numismātikas nodaļas vadītāja Vsevoloda Potina (1918–2005) vadībā.

Vairāk nekā 50 gadu T. Berga bijusi uzticīga Latvijas vēstures institūtam. Viņas kā arheologa lielākais veikums saistīts ar arheoloģisko pieminekļu izpēti Daugavas krastos starp Daugavpili un Krāslavu un daudzu gadu darbu Valmieras mūra pilī un vecpilsētā, dodot nozīmīgu ieguldījumu viduslaiku apbedīšanas tradīciju, kā arī Livonijas perioda pilsētu izpētē.

T. Bergas zinātniskās intereses saistījās ar numismātikai svarīgu periodu – 9.–13. gadsimtu, laiku, kad veidojās naudas un svaru sistēma Livonijā. Viņa noskaidrojusi, kad un pa kādiem ceļiem Latvijā ienākušas monētas, atklājusi, ka daļa Rietumeiropas monētu, iespējams, atdarinātas Latvijas teritorijā, identificējusi Rīgas bīskapa Nikolausa (1229–1253) brakteātus, konstatējusi, ka visu 13. gs. Rīgā kaltas monētas, izstrādājusi 10.–13. gs. tirdzniecības inventāra tipoloģijas un hronoloģiju. Tā ir tikai neliela daļa no paveiktā. Risināto problēmu uzskaitījumu varētu turpināt.

Līdztekus darbam institūtā T. Berga daudzus gadus strādājusi arī Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā, ieguldot lielu darbu muzeja numismātiskās kolekcijas sakārtošanā un zinātniskajā izpētē, tostarp Livonijas numismātikas pamatlicēja Antona Buhholca (1848–1901) monētu un medaļu kolekcijas kataloga faksimila izdošanā.

Katram arheologam ir kādi veiksmes stāsti. T. Bergai viens no tiem ir saglābtais Augustīnišķu monētu depoziāts (623 monētas) – līdz šim vienīgais zināmais 17. gs. pirmā ceturkšņa depoziāts Latgalē. Katram zinātniekam ir arī kāds veikums, kas sagādājis pašam īpašu gandarījumu. T. Bergai par tādu kļuva mantraču uzietais un pārdošanai lemtais Piltenes depoziāts. Apzinoties atraduma zinātnisko vērtību, ar stingru pārliecību, ka dara pareizi, T. Berga izdarīja gandrīz neiespējamo – vienojās ar atradējiem par tā zinātnisku izpēti. Šis unikālais 13. gs. monētu un sudraba stieniņu depoziāts sniedza ļoti

nozīmīgu informāciju par naudas apgrozību Kurzemes teritorijā pirms krustnešu ienākšanas, par vācu zemēs un vēlāk arī Kurzemes bīskapijas un Livonijas ordeņa kaltām monētām.

Kolēģi atcerēsies T. Bergu kā nosvērtu, rūpīgu, atbildīgu, savu darbu, savu ģimeni, operu un teātri mīlošu cilvēku, kurā mājaja arī neuzkrītoša humora dzirkstīte.

Liktenis viņai bija lēmis piedzimt Krievijā, dzīvot Latvijā un visas savas zināšanas un enerģiju veltīt Latvijas arheoloģijai un numismātikai, bet mūžībā aiziet Anglijā. Prombraucot uz Angliju, viņas lielākā vēlēšanās bija tikt apbedītai Latvijā – ģimenes kapavietā Biķeru kapos Rīgā.

Paldies, Tatjana, Tev par paveikto un nākamajām paaudzēm atstāto zinātnisko mantojumu!

Lai Tev mūžīgs miers aizsaulē!

Antonija Vilcāne